

A photograph of two children in raincoats holding hands. The child on the left is wearing a purple raincoat and pink boots. The child on the right is wearing a light purple raincoat and yellow boots, stepping in a puddle. The image is decorated with colorful floral and star stickers. The text 'ÅRSPLAN 24-25' is overlaid in the center, and 'iglemyr fus barnehage' is in a pink rounded rectangle below it.

ÅRSPLAN 24-25

iglemyr fus barnehage

Innhold:

1. Om årsplanen og FUS sine mål for barnehagene

Visjon
Verdier
Hovedmål

2. Om barnehagen

3. Vårt verdigrunnlag

Barn og barndom
Demokrati
Mangfold og gjensidig respekt
Likestilling og likeverd
Bærekraftig utvikling
Livsmestring og helse

4. Barnehagens formål og innhold

Sosioemosjonell støtte og veiledning
Organisering og ledelse
Læringsstøtte

5. Barns medvirkning

6. Samarbeid

Foreldresamarbeid
Samarbeid med andre instanser

7. Overganger

Tilvenning i barnehagen
Overganger innad i barnehagen
Overgang mellom barnehage til skole

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet

Lærende organisasjon
Planlegging
Vurdering
Dokumentasjon
Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet
for barn som trenger ekstra støtte.

9. Barnehagens fagområder

1. OM ÅRSPLANEN OG FUS SINE MÅL FOR BARNEHAGENE:

Årsplanen viser hvordan barnehagen jobber for å oppfylle kravene i den nasjonale rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.37). Årsplanen beskriver hvordan vi jobber for å nå FUS sine felles målsetninger for barnehagene.

Visjon: Sammen gir vi barndommen verdi: Vennskap, lek, glede og hverdagsmagi

Visjonen er vår ledestjerne og den setter retning for hva vi ønsker at FUS barnehagene skal oppnå i dag og i fremtiden. Visjonen er det vi strekker oss etter hver dag i møte med barn, foreldre og kollegaer. Barnehagealderen har en unik verdi, og vi i Iglemyr jobber for å berike barndommen til hvert enkelt barn. I vår barnehage skal barna alltid være i fokus – de er FUS (først).

Vi har fokus på gode relasjoner, og vi skal gi rom for lek og glede. Leken er den viktigste arenaen for læring og utvikling. Vi skal sammen skape hverdagsmagi og gjøre barnehagehverdagen til en tid full av gode minner.

Barnet er subjektet i hverdagen. De skal med sine initiativ få medvirke til sin hverdag gjennom å ha anerkjennende voksne som forstår, tolker og møter dem med kjærlighet. Vi skal møte dem med gjensidig respekt, være trygge voksne som bygger gode og sterke relasjoner både med barna og i fellesskapet. Vi skal sammen med dere foreldre gi barna de beste forutsetningene for å danne seg et godt liv, hvor de føler seg inkludert, hørt og utvikler et positivt selvbilde.

Leken skal være en sentral del av barnas hverdag og vi skal vise at vi ser barndommens verdi. Vi setter barndommens verdi høyt, og derfor skal leken være en sentral del av barnas hverdag i barnehagen.

verdiene er kulturbærerne i f.us. verdiene forteller hva vi står for, hva vi tror på og hva som er viktig for oss. de er en kilde til motivasjon og inspirasjon i det daglige arbeidet i barnehagen på veien for å virkeliggjøre visjonen.

Hovedmål:

- FUS barn har et positivt selvbilde
- FUS barn er trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse
- FUS barn gleder seg til "resten av livet", og vet at de har påvirkningsmulighet og at innspillene deres teller
- FUS barn har det gøy i barnehagen

Alle skal ha et positivt selvbilde:

Vi er trygge og anerkjennende vokse som både ser og hører hvert enkelt barn. Vi skal fokusere på det positive og unike i hvert barn. Sammen med barna skal vi finne det vi vil ha mer av og sammen med barna fokusere på det. Vi skal bidra til at barna opplever og er stolt av mestring, samt at de blir glade i seg selv.

Trygge og forskende, trives i lek og har vennekompetanse:

Alle skal være en del av et godt felleskap, hvor hvert enkelt individ opplever å bli inkludert. Vi skal skape en spennende barnehagehverdag sammen med barna, og møte og støtte deres nysgjerrighet. Eventyrlyst skal stå sentralt og spontanitet og glede er en del av det å ivareta og støtte en hverdag preget av lek og lekende voksne.

Alle skal ha påvirkningsmulighet og de skal vite at innspillene deres teller. Barna skal glede seg til "resten av livet":

Barns medvirkning står sentralt i vår barnehage, vi er positive og åpne for barnas innspill. Barna skal møtes som enkeltindivid med rettigheter i forhold til egne tanker og følelser. Vi gir barna mulighet til å påvirke sin egen hverdag der vi voksne er støttende, lyttende og tilstedeværende.

Skape hverdagsmagi og ha det gøy i barnehagen:

Vi prioriterer og verdsetter leken i barnehagen, vi skal ha det gøy både stor og liten ved å skape magi i hverdagsøyeblikk. Et glødende personal som er opptatt av og ser hvert enkelt barn gir en god atmosfære å være i.

Verdiene våre skal være en metode som preger vårt arbeid og som skal vise igjen hos de ansatte ved å:

- Skape hverdagsmagi gjennom daglige øyeblikk
- Ha barneperspektiv som bygger på kompetanse om barnas utvikling.
- Ta barna på alvor, lytte, veilede og anerkjenne.
- Være engasjerte voksne som er oppriktig interessert i barna.
- Undre oss og være nysgjerrige sammen med barna.
- Være inkluderende, og se hvert enkelt barn for det unike individet hver enkelt er.
- Skape innhold og vennskap, og la alle få være en del av et godt felleskap.

Verdier: Glødende, skapende og tilstedeværende

i denne årsplanen er kapitlene bygd opp slik:

først en beskrivelse av hva rammeplanen sier, så en beskrivelse av hvordan vi vil gjennomføre dette i praksis.

2. OM BARNEHAGEN

Iglemyr FUS barnehage åpnet i oktober 2007. Barnehagen ligger på Austrått rett utenfor Sandnes, og vi er en av ca 180 FUS barnehager i Norge. FUS er et av Norges ledende aktører på private barnehager.

Barna i Iglemyr FUS barnehage skal føle seg unike og heldige fordi de er barn, de skal få oppleve en barndom full av hverdagsmagi og glede. Barna skal oppleve at de blir sett og hørt og at de blir tatt på alvor av et personal som er oppriktig interessert i dem. Visjonen synligjør vårt syn på barn og barndommen.

Vi er organisert i 5 grupper. Disse er aldersinndelte etter hvilket årstall barna er født. Gruppene heter: Riaren (1år), Myrå (2 år), Knausen (3år), Skaret (4 år) og Veden (skolegruppen). Gruppene har faste rom som betyr at de bytter rom hvert år.

Vi prøver så langt det lar seg gjøre at kjente ansatte følger gruppen videre, og vi har faste pedagoger på liten og stor base som følger gruppen henholdsvis 2 og 3 år. Vi har utarbeidet en tilvenningsplan for en trygg og god tilvenning både for nye barn og overganger innad i barnehagen. Barnehagen har 75 barn og 24 ansatte

Iglemyr FUS barnehage AS

Adresse: Øygardsveien 191 4325
Sandnes

Telefonnummer daglig leder:
47908807 Epost:
dl.iglemyr@bhg.no

Veden:

Pedagogiske leder:
Anna Aalen
Tlf: 95296962

Skaret:

Pedagogiske leder:
Mari Henkel
Tlf: 93024628

Knausen:

Pedagogisk leder:
Mette Baardsgaard
Tlf: 93023118

Myrå:

Pedagogisk leder:
Silje Dyvik
Tlf: 95296961

Riaren:

Pedagogisk leder:
Nina Urdal
Tlf: 93017677

fus.no/iglemyr

3. VÅRT VERDIGRUNNLAG

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7)

Barn og barndom:

«Barna skal møtes som individer, og barnehagen skal ha respekt for barnets opplevelsesverden. Barns liv påvirkes av omgivelsene, men barn påvirker også sine egne liv.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Vårt syn på barn og barndom:

Ved at vi tilrettelegger og gir rom for barns lek viser vi at vi ser på leken som barnas måte å forstå og prøve ut verden. Alle livsfaser har egenverdi, barndommen er ingen unntak, dette er vårt fokus i hverdagen sammen med barna. Humor og glede er en viktig del av barns liv, og den gode barnehagetiden er både en trygg omsorgsarena, en viktig læringsarena og den aller første delen av et utdanningsløp for barna.

Vi i Iglemyr FUS barnehage ser på alle barna som egne unike individer, med en egenverdi og en fullverdighet som et hvilket som helst annet menneske. Vi skal tilpasse oss hvert enkelt barn, de skal ikke tilpasse seg oss og våre behov. I FUS barnehagene har vi slagordet «Barnet først», det innebærer at vi skal alt til barnet beste. «Barnet først» er også navnet på vår kompetanseutvikling for personalet, der målet er et likeverdig barnehagetilbud av høy kvalitet i alle våre barnehager.

Demokrati:

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av.» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

I Iglemyr FUS barnehagen jobber vi for at alle barn, uavhengig av kommunikasjonssevner og språklige ferdigheter, skal få påvirke og ytre seg om sin hverdag. Personalet møter barna på deres premisser, er anerkjennende, lyttende og respektfulle, samtidig som de er oppmerksomme på å støtte barna i å uttrykke sitt syn og sin mening. Det skal være et inkluderende fellesskap i barnehagen, og vi skal la barna få bli hørt og delta med ulike meninger og perspektiver.

Våre metoder for å fremme demokrati:

- Aktiviteter blir fremmet via bildestøtte der barna kan velge.
- Barna skal oppleve å ha medvirkning i konkrete "her og nå" situasjoner, gjennom observante voksne
- Bøker, formingsutstyr, leker er satt i barnas høyde slik de kan velge.
- De større barna blir tatt med i samtaler og får være med å velge ut ifra hva de sier.
  - Vi øver på å lytte til andre og vente på tur.
  - Samhandling med mål om felleskapets beste.

I Iglemyr FUS barnehage ser vi barna som unike enkeltindivider, og respekterer hvert enkelt barn for den de er. Vi gir barna positive opplevelser, erfaringer, utfordringer og mestringsfølelse i et inkluderende miljø med engasjerte og inkluderende barn og voksne.

Vi setter fokus på de kulturene som er representert i barnegruppen, og lærer barna å respektere og sette pris på mangfoldet. Barnehagen fremmer positive handlinger og hemmer avvisning og mobbing. Alle skal finne sin plass i vårt fellesskap, og alle skal føle seg verdifulle og betydningsfulle. Vi markerer samenes dag hvert år for å synliggjøre den kulturen som finnes i vårt eget land. Miljøet tilpasses barnet, ikke motsatt.

Rammeplanen sier tydelig at barnehagen skal være et inkluderende fellesskap med plass til det enkelte barn. Barnehagen skal gi barna et individuelt tilpasset og likeverdig tilbud og bidra til en meningsfull oppvekst, uansett alder, kjønn, funksjonsnivå, bosted, sosial, kulturell og etnisk bakgrunn. Barnehagen er en god arena for inkludering ved bl.a. å bidra til at barn får delta aktivt i et inkluderende fellesskap, og dermed også en arena for sosial utjevning. Personalet har ansvar for at barna opplever at de selv og alle i gruppen er betydningsfulle for fellesskapet. Vi må legge til rette for at alle kulturene som er representert i barnehagen blir sett og at vi lar kulturene møte hverandre.

Mangfold og gjensidig respekt:

«Barnehagen skal fremme respekt for menneskeverdet ved å synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt. Barnehagen skal bidra til at alle barn føler seg sett og anerkjent for den de er, og synliggjøre den enkeltes plass og verdi i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for kulturmøter, gi rom for barnas egen kulturskaping og bidra til at alle barn kan få oppleve glede og mestring i sosiale og kulturelle fellesskap.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 9)

Våre metoder for å fremme mangfold og gjensidig respekt:

- Inkluderende fellesskap med plass til hvert enkelt barn
- Gode rollemodeller
- Holdningsarbeid
- Vi synliggjør mangfoldet i barne – og personalgruppa
- Ulikheter snakkes positivt om i barnehagen

Likestilling og likeverd:

Tradisjonelt sett har likestilling handlet om å fremme like muligheter og rettigheter for kvinner og menn. I dag omhandler begrepet også likestilling uavhengig av funksjonsevne, alder, etnisitet, religion osv. Alle har krav på å få de samme mulighetene til å utvikle seg, utnytte sine evner og leve sine liv, uavhengig av kjønn, sosial bakgrunn, religion, funksjonshemming eller etnisk tilhørighet. Alle skal ha like rettigheter og muligheter på alle samfunnsområder. Likestilling handler til syvende og sist om at vi skal behandle alle som individer, med de svakheter og styrker som følger med hver enkelt.

I Iglemyr FUS barnehage skal alle barna ha like muligheter uavhengig av funksjonsnivå, alder, kjønn og familiebakgrunn.

Barna i barnehagen skal alle oppleve at de selv og alle i barnegruppen betyr noe i fellesskapet. Barnehagen fremmer like muligheter for jenter og gutter. Barna får utvikle vennskap på tvers av kjønn, alder, 10 sosial bakgrunn, funksjonshemming og religion. Både menn og kvinner er ansatt i barnehagen, og de ses på som likeverdige og likestilte omsorgsgivere. Voksne er gode rollemodeller for hverandre og barna, og sørger for alle får like muligheter og rettigheter gjennom respekt og anerkjennelse av enkeltindividet.

Bærekraftig utvikling:

«Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10.)

Barnehagebarna er fremtidens borgere. Vi må lære barna å ta vare på seg selv, naturen og hverandre. De skal lære at avgjørelser som tas i dag, kan påvirke og ha konsekvenser for fremtiden. Samtidig skal de lære å ta valg som også påvirker dem kortsiktig, som viktigheten av å spise godt og sunt, og det å ta vare på det rundt oss både i naturen og inne. Barna skal gjennom samlinger og prosjekter få en forståelse av at vi lever i en verden med store forskjeller. De eldste barna går enda mer i dybden i forhold til de utfordringer samfunnet og verden står overfor.

Vi i Iglemyr FUS barnehage skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen, og hvordan vi tar vare på den. Barna får gode naturopplevelser og blir kjent med naturens mangfold. I serviceerklæringen til FUS står det blant annet at vi garanterer at vi er ute minst to timer til dagen, dette er vi bevisste på. Hver gruppe fra 2-5 år har minst en turdag i uka, i tillegg er vi ute hver formiddag eller ettermiddag så langt været tillater det.

«Barnehagen skal fremme likeverd og likestilling uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, etnisitet, kultur, sosial status, språk, religion og livssyn. Barnehagen skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10)

Våre metoder for å fremme likestilling og likeverd:

- Lekegrupper på tvers av gruppene
- Holdningsarbeid hos personalet for å kunne formidle likestilling og likeverd
- Vi møter alle foreldre og barn med respekt
- Vi støtter alle barna i deres dannelsesprosess gjennom undring, samtaler og lek
- Vi tilbyr et rikt, variert, stimulerende og utfordrende læringsmiljø
- Vi følger FUS barnehagens etiske retningslinjer

Når grupper er ute på formiddagen, frigjør dette igjen større plass for leken for de gruppene som er inne. Barnehagen skal være et trygt og godt sted for barna. Her skal de få utfordringer på deres nivå. De skal få lære om samspill, fellesskap og vennskap.

Vi skal være en arena hvor fysisk aktivitet skal være en del av hverdagen. Vi skal fremme barnas motoriske utvikling, legge vekt på mestring og ha en god balanse av fysisk aktivitet og tilpasset hvile.

I Iglemyr FUS barnehage har vi et bevisst forhold til mat.

Vi lager det meste av maten vår fra bunn, med gode og sunne matvarer som gir barna god energi. Vi handler lokalt og er veldig bevisst på å begrense matsvinn så langt det lar seg gjøre. Vi har fokus på sunn og næringsrik mat. Personalet har lært om hvorfor det er viktig å spise riktig for at barna skal klare å være aktive og et lærende menneske i løpet av dagen. Vårt mål er å servere varmmat tre ganger i uka, ellers blir det servert grove vafler, brødsiver eller korn med melk.

Våre metoder for bærekraftig utvikling:

- Avfallshåndtering med sortering
- Faste turdager i nærmiljøet
- Miljødag hver måned hvor vi rydder både inne, ute i barnehage og i nærmiljøet
- Fokus på gjenbruk og resirkulering
- Vi tilrettelegger for at barna skal oppleve, bli glad i og fremme gode holdninger for å ta vare på naturen gjennom førstehåndserfaringer som å gå på turer, sanse ulike naturfenomener og bruke natur opplevelser.
- Rester av mat som kan fryses, blir fryst og brukt for eksempel på tur

Livsmestring og helse:

«barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelsers og mobbing. barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser. barnehagen skal være en arena for daglig fysisk aktivitet og fremme barnas bevegelsesglede og motoriske utvikling. måltider og matlagning i barnehagen skal gi barna et grunnlag for å utvikle matglede og sunne helsevaner.

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 11)

I Iglemyr FUS barnehage har vi tidlig på året tema om vennskap, hvor vi snakker om følelser både gode og vonde. Vi knytter livsmestring tett opp mot «Barnet Først» og aktiviteter som foregår sammen med barna. Barnehagen er i en unik posisjon til å kunne påvirke og veilede hvert barns vei til å bli en god omsorgsperson både for seg selv og andre.

Rammeplanen 2017: I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov.

Vi kommuniserer også med barna om hvor grensene for egen og andres kropp går. Barna skal vite om disse grensene, og dette vil hjelpe oss i å oppdage tidlig og å forebygge omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep.

Vi jobber med temaet respekt jevnlig i personalgruppa, hvor barn er i fokus. Barns innspill, tanker og følelser skal være likestilt med voksne og respekteres like fullt ut slik at vi fremmer nestekjærlighet. Barnas fysiske og psykiske helse skal fremmes i barnehagen. Vi skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd. Vi skal bidra til at barn utvikler ett positivt selvbylde gjennom mestringsopplevelser. Det er viktig at vi forebygger krenkelsers og mobbing

(Kunnskapsdepartementet, 2017)

God psykisk helse (Arne Holte)

1. Jeg vet hvem jeg er, ikke fantastisk, men god nok.
2. Heldigvis er det noen som trenger meg.
3. Det er i hvert fall noe jeg duger til.
4. Jeg vet godt hvor jeg hører hjemme.
5. Jeg kan tenke, føle og utfolde meg uten å være redd.
6. Det betyr faktisk noe for andre hva jeg gjør og ikke gjør.
7. Jeg har noen å dele tankene og følelsene mine med.

Barn skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen.

Livsmestring handler om å gi barna gode erfaringer, innstemme barns behov for lek, trygghet og mestring i hverdagen.

Det er noen som kjenner meg, som bryr seg om meg, som jeg stoler på passer på meg når det trengs.
JEG ER IKKE HELT ALENE.

Barnehagen skal bygge en grunnmur for livet, da er det viktig at vi har gode relasjoner bygget på trygghet, tilhørighet og med gode overganger. Vi skal bygge relasjonen på positive følelser og hjelpe barnet med å regulere eventuelle negative følelser. Vi skal skjerme barnet for belastninger.

01. Januar 2021 kom det en ny bestemmelse i barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø.

Barnehageloven stiller klare forventinger til det arbeidet vi gjør i barnehagen med å skape et godt fysisk og psykososialt læringsmiljø for barn. Her har vi en egen handlingsplan i barnehagen om å forebygge mobbing. Vi har utarbeidet rutiner som omhandler å forebygge og gripe tak i krenking og mobbing av barn, herunder hvordan man håndterer en slik situasjon dersom den oppstår.

Personalet i barnehagen har gjennom sine relasjoner til barn og deres familier, mulighet til å oppdage at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep. Alle som jobber i barnehagen har plikt gjennom barnehageloven til å følge med på barna i barnehagen og være oppmerksom på forhold hvor det kan være aktuelt å melde fra. Det gjelder situasjoner der det er fare for at barnet tar vesentlig skade eller kan havne i en slik situasjon.

4. BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHold

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19)

Omsorg, læring og danning:

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Omsorg:

Omsorg er et vidt begrep, men kan defineres som det å bry seg om og ta vare på andre mennesker. Omsorg kan også være å gi hjelp og støtte til mennesker i deres livssituasjon eller fremme utviklingen deres. Grunnlaget for utvikling av sosial kompetanse ligger i å gi barn mulighet for å ta imot omsorg og gi hverandre omsorg.

Rammeplanen sier bl.a. at omsorg er en forutsetning for barnas trygghet, trivsel og for utvikling av empati og nestekjærlighet. Som grunnlag for trivsel, glede og mestring legger barnehagen aktivt til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og for barna seg imellom. Trygghet og et positivt klima legger et grunnlag for at barna skal kunne utforske og lære, og et positivt klima kjennetegnes av fysisk nærhet, verbal og fysisk hengivenhet, empati og trøst, smil og latter.

(Barnehageloven § 1 Formål, 1. ledd)

I Iglemyr barnehage handler omsorg om både relasjoner mellom voksne og barn og barna imellom. Vi setter stort fokus på omsorg og kvalitet i samspillet mellom voksen – barn. Vi jobber bevisst med området sosial kompetanse gjennom hele barnehageåret. Vi skal lære barna å ta vare på seg selv, samtidig som de lærer å ta vare på hverandre. Dette skjer blant annet gjennom å gi barn varierte utfordringer og meningsfulle aktiviteter og opplevelser.

Fagmaterialet vi bygger arbeidet vårt på er via CLASS og her står trygghets sirkelen sentralt. Vi øker personalets kunnskap og kompetanse gjennom å holde oss oppdaterte og kjenne viktigheten av den gode omsorgspersonen.

Gode samspill i hverdagen bygger gode relasjoner.

Det er svært viktig for oss å være gode, trygge og omsorgsfulle voksne som ser hvert enkelt barn, og deres omsorgsbehov. Vi vil være de som bidrar til at hvert enkelt barn blir den beste utgaven av seg selv.

Læring:

Gjennom samspill lærer barn om seg selv, andre mennesker og om den fysiske verden. Dette bidrar til å skape mening i barnas liv.

Å introdusere nye situasjoner, temaer, fenomener, materialer og redskaper for barna sier Rammeplanen er viktig for å bidra til meningsfull samhandling. I lek med voksne lærer barn seg grunnlaget for sosialt samvær, felles overenstemmelse og gjensidighet.

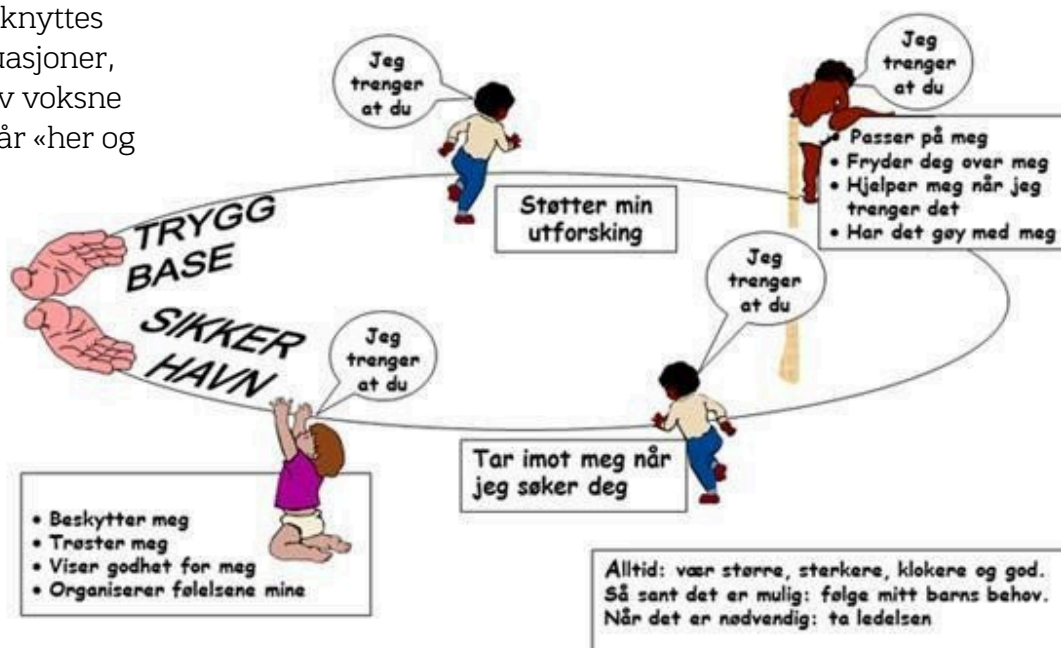
Læring må ses i sammenheng med omsorg, lek og danning, fordi læring skjer i daglig samspill med andre mennesker. Gjennom rammeplanens syv fagområder knyttes formelle og uformelle lærings situasjoner, både planlagte aktiviteter ledet av voksne og spontane aktiviteter som oppstår «her og nå».

I Iglemyr barnehage ser vi på mestring som en viktig faktor for læring. Leken er vårt verktøy for læringen. Gjennom arbeidet med CLASS får vi voksne veiledning på hvordan vi skal være enda tydeligere på hva læring er og på hva vi lærer barna i hverdagen. Da kan vi tydeliggjøre det også mer til barna og vise dem at læring skjer hele tiden og på alle måter. Vi skal ha det gøy mens vi lærer.

Trygghets sirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

© Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell, 1999

Barnet Først:

Barnet først er et helhetlig system for å styrke de ansattes kunnskap og handlingskompetanse. Det består av tre ulike hovedområder som sammen bidrar til å styrke barns allsidige utvikling; sosioemosjonell støtte og veiledning, organisering og ledelse samt læringsstøtte.

Sosioemosjonell støtte og veiledning:

Sosioemosjonell støtte og veiledning handler om hvordan de ansatte klarer å skape en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle gode relasjoner med andre, oppleve glede ved å lære noe nytt, oppleve trygghet og tilknytning og ha en opplevelse av selvbestemmelse og selvstendighet.

Positivt klima:

I et positivt klima smiler og ler de ansatte sammen med barna. Vi ser mange bevis på at de har en god relasjon til barna, og de viser entusiasme og interesse både med kroppen og stemmen. De er der barna er, i barns høyde og med kroppen vent mot dem.

Negativt klima:

Det er fravær av at de ansatte straffer, håner, kjefter og erter barna

Sensitive voksne, trygge barn: Å være sensitiv handler om å være oppmerksom og respondere på det enkelte barns tegn på at de har behov for støtte. De ansatte kjenner barna godt. De merker hvis barna er urolige, redde, uoppmerksomme, uinteressert, og de tilpasser atferden sin for å respondere på det de ser.

Barns perspektiv og medvirkning:

De ansatte følger barns initiativ og ideer, viser fleksibilitet og ivaretar barnas perspektiv. De lar barn uttrykke seg og etterspør barns ideer, gir barn ansvar og oppmuntring til å klare seg selv.

Emosjonskompetanse hos barn og ansatte:

Emosjonskompetanse handler om å identifisere og forstå egne følelser og håndtere frustrasjon. Det handler om å forhindre at stress og uro overvelder evnen til å tenke klart, og ha kontroll over hvordan og når du uttrykker følelser.

Emosjonsveiledning:

I emosjonsveiledning er de ansatte bevisst barnets følelser, er til stede, oppretter kontakt med barnet, viser forståelse og aksept for barnets følelser. De går inn i følelsen til barnet, og navngir følelsen. Hvis nødvendig, hjelper og støtter de barnet i problemløsningen.

Danning:

Danning er et begrep som er vanskelig å definere, men kan ses på som en livslang prosess som handler om å utvikle evner til å reflektere over egne handlinger og væremåte.

«Barnehagen skal bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap»

(Rammeplanen, 2017).

CLASS kaller dette for veiledning og reguleringsstøtte, som innebærer at de voksne er proaktive samtidig som de hjelper barna til å regulere følelser og handlinger gjennom å veilede barna på en effektiv måte. I leken lærer barn å kjenne sine egne følelsesreaksjoner, får kontroll over angst og aggresjon og de lærer seg å reagere hensiktsmessig. Dannelsesperspektivet er forbundet med begreper som humanitet, selvbestemmelse, frihet, myndighet og fornuft.

I Iglemyr Barnehage skal barna se seg selv som et verdifullt medlem av et stort fellesskap. Personalet skal støtte barnas initiativ for å bygge videre på deres nysgjerrighet og deltakelse i fellesskapet. Gjennom støttende samtaler og undring reflekterer barna sammen med personalet om livets mysterier. Barna som går ut av Iglemyr FUS barnehage skal ha tro på seg selv.

Organisering og ledelse:

Organisering og ledelse handler om hvordan ansatte skaper en barnehagehverdag som hjelper barn å utvikle god selvregulering, holde fokus og vise interesse for lek og lærings situasjoner. De ansatte etablerer og opprettholder rutiner og strukturer for å skape forutsigbarhet og trygghet, slik at barna kan engasjere seg i meningsfulle og utviklingsfremmende aktiviteter.

Gruppeledelse og veiledning:

De ansatte er proaktive og har klare forventninger til atferd. De gir oppmerksomhet på ønsket atferd og gir trygge og forutsigbare rammer.

Tilrettelegge for lek, læring og overganger:

Avdelingen har klare rutiner og de ansatte sikrer flytende overganger. Barna kjenner til regler, og barnehagehverdagen preges av lite venting. Innhold og aktiviteter er godt forberedt.

Variasjon:

Det er varierte og interessante materialer i barns høyde. De ansatte tar barns perspektiv og legger til rette for barns deltakelse i aktiviteter.

Læringsstøtte:

Læringsstøtte handler om at de ansatte gir støtte til barnas læring. Det teoretiske grunnlaget kommer hovedsakelig fra forskning på kognitiv utvikling og språkutvikling. Der vektlegges forskjellen mellom det å kun lære fakta og læring av hvordan fakta henger sammen, er organisert og avhengig av hverandre. Barns kognitive og språklige utvikling er avhengig av mulighetene de får til å benytte eksisterende ferdigheter, og om de ansatte støtter utviklingen av stadig mer komplekse ferdigheter. Læring skjer når barnet er i samspill, er aktivt og opplever mening og engasjement. Ren instruksjon egner seg ikke for barn i barnehagealder. De har behov for å delta og medvirke og oppleve mening for at læring skal kunne skje.

Begrepsutvikling, forståelse og dybdelæring:

De ansatte bruker læringsfremmende diskusjoner og aktiviteter sammen med barna. Læring handler ikke bare om å tilegne seg kunnskap, men også om å benytte denne kunnskapen i nye situasjoner. De ansatte legger mest vekt på å øke barnas forståelse, snarere enn bare å gjennomføre læringsaktiviteten. De ansatte relaterer nye begreper til situasjoner, hendelser eller objekter som barna er kjent med. Gjenkjenning fremmer læring. De ansatte etterspør barns tenkning og problemløsning.

Tilbakemeldinger:

Barn trenger tilbakemeldinger på egen læring for å få mest mulig ut av en situasjon/ aktivitet. Når barna er i lek og holder på med aktiviteter kan de ansatte gi hint (verbalt eller fysisk) eller stille spørsmål og komme med innspill for at barna skal holde på lenger med en oppgave, og dermed oppnå økt læring og mestring. Målet er tilbakemeldingssirkler, det vil si gjentakende spørsmål svar – sekvenser, slik at barnet får en dypere forståelse av det aktuelle temaet.

Språk:

I språkstøtte er det viktig med hyppige samtaler sammen med barna, og frem og tilbake utvekslinger mellom barnet og de ansatte. De ansatte snakker med barna, ikke til. De stiller mange åpne spørsmål, der det kreves mer enn et eller to ord til svar, de repeterer og videreutvikler barnas utsagn, setter ord på det de selv gjør og det barna gjør. De har et variert språk, forklarer ord og knytter ord til hendelser/erfaringer her og nå. De ansatte har en klar intensjon om å fremme barns språk i samtaler mellom barna og mellom barn og ansatte.

Slik arbeider vi med Barnet først:

Denne kompetansehevingen ligner mye på Utviklingsstøttende barnehager (USB) som vi har vært med på og fremdeles er med på gjennom Sandens kommune.

Vi vil derfor se disse i sammenheng med SOSIAL KOMPETANSE som overordnet tema, med spesielt fokus på LEK og SPRÅK. Vi utarbeider egne månedsplaner med tema, prosessmål og metoder hentet fra årsplanen. Ut ifra planene evaluerer og dokumenterer vi.

Vi ønsker at alle ansatte har felles kompetanse grunnlag, og at vi med det vil vi kunne gi alle barna som går i Iglemyr FUS tilnærmet like muligheter for å kunne utvikle seg til å mestre livet.

i iglemyr fus barnehage har vi valgt å ha et ekstra fokus på sosial kompetanse, lek og god språkutvikling.

Vi ønsker å sikre kontinuiteten i kompetanseutviklingen gjennom å:

- Ha sertifiserte CLASS observatører som bistår tett i utviklingen og oppfølgingen av arbeidet.
- Ha sertifisert TIK veileder.
- Implementeringsplan/ kompetanseplan som vi kontinuerlig evaluerer og tilpasser.
- Kjernekomponentmaler i de tre domeneene i CLASS samt i TIK. Disse beskriver hvordan vi jobber her i Iglemyr.

- Avdelingene observeres 1-2 ganger i året av observatører fra andre FUS barnehager.

Etter observasjonene får vi rapporter med tilbakemeldinger på hvordan vi er i vårt samspill med barna (emosjonell og atferdsmessig støtte), hvordan avdelingen og barnehagedagen er organisert samt hvordan vi støtter barna til lek, læring og kognitiv utvikling. Ut fra tilbakemeldingsrapporten lager hver enkelt avdeling sin handlingsplan for kompetanseutviklingen videre.

- Vi bruker praksisfortellinger, veiledning, faglitteratur, refleksjonsspørsmål i her-og-nå situasjoner, samt i alle møtene vi har.
- Vi bruker visuelle virkemidler for å fremme CLASS (bilder, tips, ideer, tanker, arbeidsmetoder) både til ansatte og foreldre.
- Fokus på i foreldresamarbeid gjennom synliggjøring, samhandling og veiledning.

Sosial kompetanse:

Rammeplanen sier blant annet:

Sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre og omfatter ferdigheter, kunnskaper og holdninger som utvikles gjennom sosialt samspill.

(Rammeplanen, 2017)

Sosial kompetanse er utvikling av sosial handlingsdyktighet og utvikling av godt språk og kommunikasjon. Vi i personalet skal observere og ha oversikt over hva som rører seg i barnegruppene.

Gjennom å bruke vår kunnskap om sosial kompetanse vil vi forebygge problematferd som diskriminering og mobbing og bygge vennskap og felleskap.

Vennskap og felleskap er noe av det viktigste, tryggeste og beste mennesker får, og har, i livet. Gode venner inkluderer hverandre. Det å føle aksept, inkludering og tilhørighet gir et godt grunnlag for en trygg grunn for utvikling og læring.

Når man snakker om sosial kompetanse deler man det ofte opp i disse fem områdene:

Empati:

Å ha forståelse for andres perspektiver, tanker og følelser, kunne leve seg inn i andres situasjon, vise medfølelse og ta hensyn og kunne tolke og forstå følelsesuttrykk.

Selvfølelse:

Å oppleve egenverd, akseptere seg selv, kjenne seg akseptert. Viktig at vi skjønner andre i kommunikasjonen, og hvor mye informasjon de trenger.

Prosocial adferd:

Å ha positive, sosiale holdninger og å kunne utføre handlinger som å oppmuntre, bry seg om, vise omsorg, hjelpe til og dele med andre.

Selvkontroll:

Å kunne tilpasse seg ulike situasjoner, takle konflikter og utsette egne behov og ønsker i situasjoner som krever turtaking, kompromisser og felles avgjørelser.

Selvhevdelse:

Å kunne hevde seg selv og egne meninger på en god måte, våge å stå imot gruppepress, ta initiativ og bli med på lek og samtaler som allerede er i gang, delta oppfordret og invitere andre.

Barnehagen er en viktig del av barnas sosialiseringssprosess. Her må de forholde seg til andre barn og voksne i en gruppe, samtidig som de skal få utvikle seg som individer.

I barnehagen skal alle barn få oppleve og være betydningsfulle i felleskapet, og å være i et positivt samspill både med andre barn og voksne. Tidlig erfaring med jevnaldrende har stor betydning for barns samspillsferdigheter.

De skal få lære seg å godta både positive og negative sider med seg selv og andre. De skal få oppleve omsorg, glede, varme og et miljø hvor de er trygge og har tillit. Vi legger vekt på å gi barna anerkjennelse, tid og mye voksenkontakt.

Det å mestre balansen mellom å ivareta seg selv, egne behov og det å ta hensyn til andre, er noe de skal få hjelp til å lære å mestre i barnehagetiden. Vi voksne, må være gode rollemodeller og bruker emosjonsveiledning for å veilede barna i situasjoner der de står fast. Gi tilbakemeldinger og støtte når barna mestrer nye oppgaver som tidligere har vært vanskelige.

Metoder:

- Gjennom ett tilstedeværende personal, som selv har gode sosiale ferdigheter, vil vi være gode emosjonsveiledere for barna og skape lærings situasjoner gjennom blant annet lek i hele hverdagen.
- Voksne skal gå foran som gode rollemodeller. De skal være tydelige og aktive. De skal kunne bruke bøker og historier med eksempler på sosial kompetanse.
- Samlingsstunder med innhold hvor vi presenterer tema innenfor sosial kompetanse.
  - Tett samarbeid med foreldre, hvor vi kan gi og få tilbakemeldinger.
  - Bruke lek som arbeidsmetode.
- Personalet skal støtte barnas initiativ til samspill, og bidra til at alle har en lekekamerat og får oppleve vennskap.
- Vi skal være gode rollemodeller og opprettholde et positivt klima, med stort fokus på positive relasjoner. Vi oppfordrer barna til å hjelpe hverandre i hverdagssituasjoner.
- Kjennskap til ulike kulturer og mangfoldet i barnehagen.
- Snakke om det å ha en positiv tilnærming til mangfold.

Mål:

Å utvikle barnas sosiale kompetanse samt å forebygge og redusere problematferd og mobbing. **Prosessmål: Å utvikle:**

- At barna skal bli gode på de grunnleggende sosiale ferdigheter.
- Barn med positivt syn på seg selv både som individ og i gruppe.
- Barn med selvkontroll og som kan hevde seg på en positiv måte.
- Barn som bidrar til trivsel og trygghet i gruppa, og som kan løse konfliktsituasjoner på en god måte.
- Barn som utvikler evnen til empati og som har forståelse av andres perspektiver, tanker og følelser.
- Mangfold hvor vi lærer å ha respekt for hverandre.
  - Barn som ser styrke i ulikheter.

Lek:

i rammeplanen står det blant annet:

leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes.

(Rammeplanen, 2017)

Egenledelse i lek og læring:

De ansatte støtter barn i sin utvikling av egenledelsesfunksjonene: planlegging, organisering, arbeidshukommelse, fleksibilitet, selvregulering, selvmonitorering og igangsetting. De ansatte tilrettelegger for et variert og rikt lekemiljø og deltar i barnas lek.

Vi tenker at barndommen skal være preget av lek og moro, og lek er det vi jobber mest med i barnehagen. Lek er meningsfylt for barn, og er et mål i seg selv. Samtidig er leken barnas viktigste arena for læring i barnehagen.

Leken gir viktige opplevelser, erfaringer, glede og humor, og den fremmer barns utvikling på flere områder: intellektuelt, fysisk, sosialt, emosjonelt og språklig.

I leken styrker og utvikler barna sin egen identitet og selvfølelse. Ved å late som går barn inn i en egen forestillingsverden der de kan utforske og bearbeide inntrykk, opplevelser og følelser, noe som gir dem en bedre forståelse av seg selv og omverdenen.

Alle FUS barnehagene jobber med et flerårig prosjekt som heter Egenledelse i lek og læring sammen med Marianne Godtfredsen og Kristian Sørensen (Egenledelse i lek og læring, 2011).

Forståelsen av egenledelse baserer på pedagogisk teori, nyere forskning på barns utvikling og moderne kunnskap om hjernen. Godtfredsen og Sørensen beskriver egenledelse som hjernen sin øverste styringsfunksjon og brukes som en samlebetegnelse på funksjoner i hjernen som setter i gang, styrer og regulerer atferden vår.

Ved å leke utvikler barna sin lekekompetanse. Det er viktig at alle barn får være med i leken, og det er vi voksne som har ansvaret for at dette fungerer. Det å ha en god venn er noe som bygger opp selvfølelsen, og som gjør barna trygge i sin hverdag hos oss. Vennskap gjør barn mer robuste og de takler da bedre motstand og konflikter.

Godtfredsen og Sørensen har spesielt hentet inspirasjon fra Vygotskys teori om hvordan barn utvikler seg i samhandling med omgivelsene. Vygotsky var en russisk psykolog som har hatt stor betydning innen utviklingspsykologi og pedagogikk. Barn som forholder seg til voksne og mennesker som har kommet lengre når det gjelder kunnskapsutvikling, klarer seg bedre i samarbeid med disse, enn de hadde gjort på egenhånd.

Området mellom der barnet klarer å utføre noe selv eller med litt hjelp fra et eldre barn eller betydningsfulle nærpersioner, kaller Vygotsky den proksimale utviklingszone. Her ligger potensialet for læring. Lek med eldre barn og veiledning av voksne er derfor viktig for utviklingen. Gjennom imitasjon etter andre vil barn kunne løse oppgaver ut over sitt egentlige intellektuelle nivå.

Det er spesielt i rolleleken at vi kan komme i den proksimale utviklingssonen og oppnå læring. Rolleleken stiller krav til planlegging, arbeidshukommelse, igangsetting, selvregulering, organisering, fleksibilitet og ikke minst evnen til å tolke signaler fra andre. Egenledelseshjulet viser de ulike funksjonene som er inkludert i egenledelsesbegrepet: (egenledelseshjulet)

For at barn skal få styrket sine egenledelsesfunksjoner må de ha en opplevelse av trygghet, tilknytning, annerkjennelse og mestring. Dette har vi beskrevet i avsnittet om sosioemosjonell støtte. Det er et overordnet mål for oss i Iglemyr FUS barnehage at leken skal komme først og at alle ansatte skal prioritere leken. Det innebærer at alle barn skal bli sett og lekt med hver dag.

Lekens utvikling i forhold til barns alder:

1-2 år:

I denne alderen er barna først og fremst opptatt av å oppdage seg selv og omgivelsene. Leken her kalles ofte for funksjonslek. De utforsker leker gjennom å smake, lukte, føle og kjenne på dem. De er glade i å putte oppi og tømme ut. De bruker ofte hele kroppen mens de leker alene eller sammen med andre.

2-3 år:

Her starter den begynnende latesom leken. Barna leker blant annet at de spiser, at de mater hverandre. Funksjonsleken er også mer målrettet. De putter gjerne ting oppi vogner eller vesker når de leker at de handler osv. De får et større og mer variert lekerepertoar.

3-4 år:

Samleken er mer fremtredende. Barna har nå de språklige og sosiale ferdighetene som trengs for at de behersker dette. De vil nå klare å bli i leken over lengre tid og vil klare å videreutvikle leken sammen med andre barn og nye tema.

4-5 år:

Den begynnende rolleleken. Evnen til symbolsk tenkning får en større plass i barnets intellektuelle fungering. Barnet er nå så språklig og sosialt utviklet at det er i stand til å ta kontakt med andre barn og gjøre avtaler om lekens innhold og struktur. Konstruksjonsleken har også utviklet seg videre til at de også leker med det de har bygget. Barna vil også ha glede av ulike regelleker som for eksempel tikken, haien kommer, rødt lys og ulike spill.

5-6 år:

Barna kan nå utfolde seg mye mer i leken og de vil eksperimentere og fantasere. Barna har gode ferdigheter innenfor språk og tenkning. Dette gjør at de bruker kunnskaper fra hverdagen de lever i og inntrykk de utsettes for i leken sin. Regellek og konstruksjonsleken er også blitt mer avansert. Iglemyr FUS barnehage er vi bevisste på at barn som leker lærer. Lekesolen under (utarbeidet av Kari Pape) illustrerer noen av disse områdene. (Lekesol)

Mål:

Stimulere til allsidig og aldersadekvat lek, med kreativitet og fantasi i fokus. De voksne ser leken som en grunnleggende livs og læringsform.

Prosessmål:

- Utvikle god lekekompetanse i barnegruppa.
- Skape vennskap både innad på avdelingene og på tvers av gruppene.
- At barna skal utvikle den sosiale kompetansen sin samt språkkunnskapene sine gjennom leken.
- Sikre at alle barn har en «lekekamerat» og er trygg på å gå inn i leken sammen med andre barn.
- Gi barna mulighet til å utvikle sitt lekerepertoar gjennom å ha innbydende og varierte lekemiljøer og materialer i barnehagen.
- Utvikle kreativitet og evne til å stole på sin egen skaperevne og fantasi.
- Gi barna felles opplevelser som grunnlag for lek, og legge til rette for utvikling av leketemaer vi har.
- Lære barna å dele med hverandre.

Metoder:

- Tid for lek i hverdagen, ikke bare «pauselek».
- Til stede i leken – mest mulig, lengst mulig og oftest mulig.
- Aktive voksne som viser at de trives i leken med barna og som er til stede både som lekekamerat, men også som veiledere.
- Voksne som er inkluderende og som kan presentere barna for ulike opplevelser og inntrykk gjennom leken.
- Bruke leken enda mer som utgangspunkt for læring i hverdagen. Både spontant og planlagt.
- Tilrettelegge for inne og utelek ved å skape gode lekemiljøer.
- Gi barna impulser og inspirasjon til å leke gjennom opplevelser.
- Inspirere til fantasi, skaperglede og livsutfoldelse.
- Være tilgjengelige for barna ved å støtte og oppmuntre de i leken.
- Gi barna kompetanse for å delta i lek.

En god språkutvikling:

Rammeplanen sier blant annet: Barnehagen skal være bevisst på at kommunikasjon og språk påvirker og påvirkes av alle sider ved barnets utvikling. Gjennom dialog og samspill skal barna støttes i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening.

(Rammeplanen, 2017)

I CLASS er også språk og kommunikasjon essensielt. Vi i Iglesmyr har derfor et stort fokus på å hele tiden få mer kompetanse på dette. Det er også bakgrunnen for at en god språkutvikling er en del av vårt satsningsområde. Gjennom felles opplevelser og aktiviteter har barna en unik mulighet for kommunikasjon seg imellom.

I hverdagen bruker barn ofte både kroppsspråk, talespråk og «fantasispråk» for å kommunisere, planlegge og videreføre leken. Vi legger vekt på å ha gode språkmiljøer i barnehagen og at voksne går foran som gode rollemodeller. Vi har fokus på å være språklig aktive med barna og stille oppfølgingsspørsmål og ha frem og tilbake vekslinger med barna. Vi utvider deres språktenkning og ordforråd gjennom å stille åpne spørsmål og vi bruker selv og parallellsnakk i hverdagen.

Vi må være bevisste på at språk påvirker og påvirkes av alle sidene av barnas utvikling. Det er viktig for barn å bli forstått sammen med andre barn. Barn som har utfordringer med språkutviklingen sin må få tidlig, riktig og god hjelp. Språket er et veldig viktig virkemiddel i barns sosiale utvikling. Barna skal «se» språket rundt seg, bokstaver og ord skal henge i barnas synsvidde, for å være en del av hverdagen.

Mål:

barna skal oppleve et utviklende språkmiljø hvor voksne går foran som bevisste og gode rollemodeller.

Metoder:

- Høytlesning både i samlingsstunder, i tilrettelagte og planlagte lesestunder og spontant i hverdagen.
- Dialogisk lesning.
- Språkbevisste voksne som både er lyttende og går foran som gode språkmodeller.
- Barnesamtaler med de eldste gruppene.
- Voksne som er veiledere for barna om hvordan man bruker språket relevant i forhold til situasjonen. Vi vil stimulere barna til å fortelle om hvordan de tenker og bruker språket aktivt i refleksjonene i hverdagen.
- Introdusere tall og bokstaver til barna og oppmuntre til tidlig lekeskriving og «lekelesing».
- Bruke rim og regler.
- Billedokumentasjon, både i barnehagen og på Mykid.

Prosessmål:

se prosessmål for hver aldersgruppe under fagområdet språk, tekst og kommunikasjon.

5. Barns medvirkning:

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Alle barn skal få erfare å få innflytelse på det som skjer i barnehagen på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27).

Demokrati:

Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap der alle får anledning til å ytre seg, bli hørt og delta. Gjennom å delta i barnehagens fellesskap skal barna få mulighet til å utvikle forståelse for samfunnet og den verden de er en del av

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 8).

Våre metoder for å fremme medvirkning og demokrati:

I barnehagen jobber vi for at alle barn uavhengig av kommunikasjonssevner og språklige ferdigheter skal få påvirke og ytre seg om sin hverdag. Personalet møter barna på deres premisser, er anerkjennende, lyttende og respektfulle, samtidig som de er oppmerksomme på å støtte barna i å uttrykke sitt syn og sin mening. Det skal være et inkluderende fellesskap i barnehagen, og vi skal la barna få bli hørt og delta med ulike meninger og perspektiver. Ut i fra alder, modenhet, erfaringer og individuelle forskjeller skal vi i barnehagen tilrettelegge for barnas mulighet til å medvirke i hverdagen sin.

Hva betyr barns medvirkning for småbarn?:

Jo yngre et barn er, jo større er behovet for å bli sett og forstått av en voksen som det kjenner seg knyttet til. Barn i småbarnsalder har ikke samme egenskap til å uttrykke seg og sette ord på behovene sine som eldre barn. Det er derfor ekstra viktig at personalet i barnehagen er følsomme for å fange opp barnas behov og signaler. Dette skjer ved å "tone seg inn" på barnas interesser, utforskning og behov. Personalet må tolke signaler, følge barnas spor og løfte fram barnas ønsker. De må inspirere barna til videre utforskning basert på erfaringer om barnets interesser.

6. Samarbeid:

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 29).

Møtet holdes en gang i året. Dette arrangeres i forbindelse med foreldremøtet i oppstarten av barnehageåret. Vi sender også ut brukerundersøkelser til foreldrerådet en gang i året. Her ønsker vi tilbakemeldinger på driften, eventuelt andre ønsker og kommentarer. Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ.

(Barnehageloven §4)

Samarbeidsutvalget består av representanter både fra foreldregruppen og fra personalet. Hos oss er det representert en forelder og en ansatt per gruppe. Daglig leder representerer eier. Alle SU representanter signerer taushetserklæring som oppbevares i barnehagen.

Våre metoder for å skape et godt foreldresamarbeid:

Foreldresamarbeid:

For at barna skal få en best mulig hverdag er det viktig at samarbeidet mellom hjemmet og personalet fungerer på en god og konstruktiv måte. Vi skal være brobyggere mellom barnets to arenaer og skape trygghet og trivsel sammen. Samarbeidet må være bygget på gjensidighet, åpenhet og respekt.

Vi vil jobbe for, og være bevisste på å skape gode relasjoner til alle foreldrene, dette for å kunne møte foreldrene på best mulig måte og at de føler seg trygge på å dele den informasjonen om sitt barn som vi er avhengig av. Foreldre får informasjon gjennom årsplan, månedsbrev, MyKid og de daglige møtepunktene ved levering og henting. Vi oppfordrer foreldre til å komme med tilbakemeldinger og spørsmål hvis det er noe de lurer på eller vil ta opp.

Alle foreldre får tilbud om to foreldresamtaler, hvorav en er obligatorisk, og inviteres til to foreldremøter i løpet av barnehageåret. Formelt sikres foreldres medvirkning i barnehagens samarbeidsutvalg (SU).

For å sikre samarbeidet med barns hjem, skal hver barnehage ha et foreldreråd og et samarbeidsutvalg. Foreldrerådet består av foreldre/ de foresatte til alle barna og skal fremme fellesinteresser og bidra til at samarbeidet mellom barnehagen og foreldregruppen skaper et godt barnehagemiljø.

(Barnehageloven, §4)

Samarbeid med andre instanser for å kunne sikre kvalitet i barnehagen:

Barnehagen er preget av å være tverrfaglig og helhetstenkende.

Det krever at vi samarbeider med ulike instanser:

Sandnes kommune:

Kommunen er tilsynsfører og de vi får tilskudd av. Noen ganger har vi felles kurs med kommunen og vi har også en felles satsning med kommunen, Utviklingstøttende barnehager.

Skolene som våre barn skal starte på:

Iglemyr skole er vår samarbeidsskole som vi samarbeider tett med tanke på å sikre en god overgang fra barnehage til skole. Vi tar også kontakt med andre skoler da vi ofte har barn som skal starte på andre skoler i området.

Helsestasjon:

Vi tar kontakt med helsestasjonene om vi har spørsmål eller utfordringer knyttet til barns helse, søvnvansker, spiseutfordringer eller annet.

PPT (pedagogisk psykologisk tjeneste):

Vi har tett samarbeid med PPT og har en representant som er tilgjengelig i barnehagen en formiddag i måneden. Her kan vi drøfte og få veiledning i saker hvor vi er bekymret for barns utvikling og er et ledd i Sandnes kommune sin satsning på tidlig innsats. Vi får også hjelpe til å utrede enkeltbarns behov for spesialpedagogisk hjelp.

Styrket barnehagetilbud:

Trenger enkeltbarn ekstra ressurser (støttetimer) er styrket barnehagetilbud som tildeler disse etter anbefaling fra PPT. De kan også tilby veiledning til foreldre og barnehageansatte.

Barnevernet:

Barnehagen samarbeider med barnevernet i saker der vi er bekymret for barnets hjemmesituasjon eller der foreldre trenger ekstra oppfølging og veiledning. Vi har opplysningsplikt til barnevernet i saker der plikten blir utløst. Det allmenne tilbudet i barnehagen skal tilpasses alle barn etter behov og forutsetning.

SU sine oppgaver:

- Drøfte, samkjøre og avgjøre saker som er meldt inn fra foreldre, personalet og eier.
- Drøfte og legge føringer for barnehagens mål og planarbeid.
- Uttale seg om barnehagens årsplan.
- Holdes orientert av daglig leder om barnehagens økonomiske rammer som matpenger og foreldrebetaling, budsjett og personalsituasjon.

7. OVERGANGER:

Overganger innad i barnehagen:

«Personalet skal sørge for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

Det er også overganger innad i barnehagen. Både foreldre og barn skal være trygge i slike overganger og vi i barnehagen må sørge for dette.

I Iglemyr FUS barnehage bytter barna rom hvert år. Rommene til de to minste gruppene ligger vegg i vegg så denne overgangen er ganske myk. Når barna skal over på 3 års gruppa skal de flytte seg inn på «stor» base og over i den store garderoben og det kan fort bli overveldende. Vi har satt ekstra fokus på å sikre denne overgangen.

Våre metoder for overganger innad i barnehagen:

- Hospitering på nye grupperom med en trygg og kjent ansatt.
- Overføringsamtaler.
- Forberede gruppen om det starter et nytt barn på gruppen.
- Nye ansatte som skal overta gruppen bruker juni måned på å bli kjent med barna før ny oppstart, det er ønskelig at en kjent ansatt følger gruppen om det lar seg gjøre.

Tilvenning i barnehagen:

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33).

I Iglemyr har vi utarbeidet en egen tilvenningsplan som skal være med på å sikre at barna får en god og trygg start på barnehagelivet. Modellen benyttes i hovedsak for de yngste barna, hvor lang tid et barn trenger på tilvenning avhenger av barnets alder, personlighet, tidligere erfaringer samt hvordan de blir møtt av barnehage personalet

Våre metoder for tilvenning:

- Besøksdager eller hjemmebesøk
  - Tilknytningsperson
  - Oppstartsamtaler
  - Foreldreaktiv tilvenning
- Trygghet ved forutsigbarhet
  - Informasjon
  - Små grupper
- Henviser til tilvenningsplan som er publisert på nettsidene

Overgang fra barnehage til skole:

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 33)

Overgangen fra barnehage til skole er en viktig og nødvendig del av et barns liv. Vi i barnehagen skal sammen med skolen og foreldrene gjøre denne overgangen så myk som mulig for barnet. Iglemyr FUS barnehage har et samarbeid med de andre barnehagene og skolene på Austrått om hvordan vi skal sikre en god overgang fra barnehage – skole. Vi har overgangssamtaler med skolene hvor vi legger vekt på at alle barna skal få en god skolestart.

Vi har i flere år hatt et samarbeid med Iglemyr skole hvor 4.klasse og de 3 nærmeste barnehagene har hatt 4 treffpunkt i året. Dette for at barna skal få kjennskap til skolen og opprette en relasjon til noen av de eldre barna på skolen. Alle førskolebarna i vår barnehage går i en egen gruppe som heter Veden. Der har de blant annet skoleforberedende oppgaver en dag i uka. Det legges stor vekt på at barna i denne gruppen skal over i en ny epoke i livet og vi ønsker å gi dem opplevelser og erfaringer som forbereder dem til skolestarten.

Vi legger stor vekt på leken, da vi mener at leken er den viktigste læringsarenaen i barnehagen. Vi vil avslutte tiden i barnehagen på en god måte og være trygge på at barna er forberedt på den nye tiden sin. For barn som sokner til skoler lengre borte fra barnehagen har vi et eget opplegg hvor vi ønsker å legge inn et besøk på vårparten av barnehageåret for at disse barna også skal få ett besøk på skolen sin før skolestart.

Når vi skal gi informasjon til skolen om enkeltbarn gjøres dette som et samarbeid mellom foreldre og barnehage i forhold til hvilken informasjon som skal overføres.

Foreldre har innsyn i hvilken informasjon som gis, men det er viktig å vite at barnehagen fokuserer på de positive evnene til barna, men også hva enkeltbarn eventuelt trenger ekstra støtte til.

8. Barnehagen som pedagogisk virksomhet:

«Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).

Lærende organisasjon:

I FUS er vi lærende barnehager. Personalet er i kontinuerlig utvikling, reflekterer over faglige og etiske problemstillinger, holder seg faglig oppdatert og er gode rollemodeller.

Senge (2006) sier: "en lærende organisasjon er en organisasjon som kontinuerlig forbedrer sin evne til å skape sin egen framtid." Vi legger derfor vekt på at personalet utvikler sine evner og bygger sin kapasitet slik at barna møter omsorgsfulle og kompetente ansatte.

I Iglemyr FUS barnehage tar vi i bruk nyere forskning og er faglig oppdatert til enhver tid. Vi har respekt for hverandre og har fokus på å opprettholde gode relasjoner

Våre metoder for å opprettholde en lærende organisasjon:

- Tilbakemeldingskultur
- Vi reflekterer over egen praksis
- Kompetanseplan for de ansatte
- Medarbeidersamtale med nærmeste leder
- Lærende møter
- Veiledning av alle ansatte

Planlegging:

«Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet. Planleggingen skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen, og skal være utgangspunkt for refleksjon og utvikling av virksomheten.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 37).
I Iglemyr barnehage gjøres planleggingen felles på planleggingsdager, personalmøter, i gruppemøter, plantid, foreldresamtaler og på ledermøter.

Våre metoder for planlegging:

- Barns medvirkning
- Lærende møter
- Barnehagens handlings – og tiltaksplaner
- Foreldre medvirkning
  - Observasjon

Vurdering:

«Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Det betyr at det pedagogiske arbeidet skal beskrives, analyseres og fortolkes ut fra barnehagens planer, barnehageloven og rammeplanen.

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Barnets trivsel og allsidige utvikling skal observeres og vurderes fortløpende, med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov. Barnets erfaringer og synspunkter skal inngå i vurderingsgrunnlaget.»

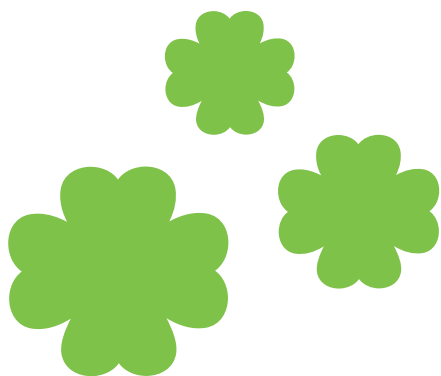
(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 38).

Våre metoder for vurdering:

Vurdering av barnehagens arbeid gjøres systematisk og jevnlig. Vi skal vurdere gruppene og også enkeltbarnets utvikling for å sikre kvaliteten i det tilbudet vi gir. Vurderingen skal gjøres for å sikre at arbeidet vårt er i tråd med rammeplanen og styrende dokumenter som f. eks barnehageloven. Det skal bygges på refleksjoner og observasjoner gjort av hele personalgruppa i sammen. Det skal også være utgangspunktet for den videre planlegging som nevnt tidligere.

- Refleksjon og evaluering
- Samtale med barn og foreldre
- Tilbakemelding fra SU
- Barne intervju med skolestarterne
- CLASS rapporter
- Observasjoner
- Barnehagevurdering med ekstern CLASS observatør
- UDIR brukerundersøkelse
- FUS medarbeiderundersøkelse

Dokumentasjon:

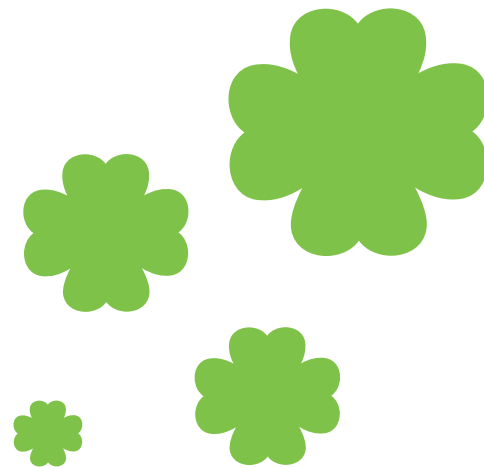
«Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i barnehagens arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle den pedagogiske virksomheten.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 39).

Våre metoder for dokumentasjon:

I Iglemyr FUS barnehage skal vi synliggjøre at vi jobber innenfor de rammene som er gitt i rammeplan og styrende dokumenter. Det skal gi både foreldre, lokalmiljø og kommunen, men også personalgruppa selv informasjon om hva barna opplever og lærer i hverdagen. Det skal også si noe om hvordan vi oppfyller de kravene som er gitt oss. Det er samtidig viktig at vi er bevisste det etiske perspektivet med dokumentasjon, og er trygge på at vi ikke bryter personopplysningsloven. For å vurdere og dokumentere enkeltbarns og barnegruppenes trivsel og utvikling, skal disse opplysningene låses ned om det inneholder opplysninger knytta til det enkelte individ.

- Pedagogisk dokumentasjon og tilbakeblikk
  - Sosiale medier
  - Evaluering
  - Pedagogisk rapport
- Formelle og uformelle samtaler med barn og foreldre
  - CLASS tilbakemeldingsrapport
  - MyKid

Tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte:

«Barnehagen skal tilpasse det allmennpedagogiske tilbudet etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Hvis det er grunn til å tro at barnets behov ikke kan dekkes innenfor det allmennpedagogiske tilbudet, skal barnehagen opplyse foreldrene om retten til å kreve en sakkyndig vurdering av om barnet har behov for spesialpedagogisk hjelp.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 40).

Våre metoder for tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet:

- Små grupper
- Tiltaksplaner
- Inkludere barn med spes. Ped og tilretteleggingstimer
  - IOP (individuell opplæringsplan)
  - Tidlig innsats
- Søke tverrfaglig rådgivning fra Sandnes kommune ved behov (f.eks PPT, Styrket barnehagetilbud, helsestasjon, barnevern m.m.)
- Tilrettelegging for enkelt barns behov
- Varslingsrutiner i hht et Trygt og godt barnehagemiljø

A watercolor-style illustration of a rainbow with seven distinct bands of color: red, orange, yellow, green, blue, purple, and red. The colors are soft and blended at the edges.

9. Barnehagens fagområder:

«Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold. Barnehagen skal ta utgangspunkt i barnas engasjement og bidrag slik at arbeidet med fagområdene kan oppleves som en meningsfull og morsom del av barnas hverdag. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforsking og skapende aktiviteter.»

(Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 47)

Barnehagen har 7 ulike fagområder:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknologi
  - Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Kommunikasjon, språk og tekst:

Dette fagområdet handler om språkstimulering og ulike kommunikasjonsformer. Arbeid med dette fagområdet bidrar bl.a. til utvikling av verbalspråket, økt ordforråd og begrepsforståelse slik at barna kan uttrykke følelser, ønsker og behov. Gjennom tekst, bilder, bøker, sanger og media skaper vi estetiske opplevelser og økt kunnskap, som kan inspirere til nyskaping og fabulering. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språket.

Metoder vi bruker:

Vi bruker selvsnakk og parallelesnakk i hverdagen. Vi leser bøker og spiller spill med barna ut ifra deres aldersnivå. Vi har samlinger med ulike tema og konkrete for å utvide språket og språkforståelsen. Rim, regler og sang, regelleker og musikk blir brukt daglig. (se flere metoder under satsningsområde)

1-2 år

- Forstår en del hverdagsord
- Bruker peking som kommunikasjon
- Navngir ting og personer med egne ord
- Begynnende et ords ytringer
- Lære enkle bevegelses sanger

2-3 år

- Forstår instruksjoner med to ledd.
F.eks legg bamsen i senga
- Setter selv navn på vanlige hverdagshandlinger
- Bruker 23 ords ytringer
- Lærer ulike rim og regler
- Kan enkle bevegelser +miming i forhold til bevegelses sanger, rim og regler

3-4 år

- Uttalen er forståelig for ukjente
- Viser interesse for bøker
- Forstår noen fargenavn
- Gjengir deler av kjente rim , regler og sanger
- Kjenner sin bokstav
- Bruker språket relevant i samsvar med situasjon
- Kan formulere sine ønsker verbalt
- Hører forskjell på ord som ligner (f.eks. hus-pus)
- Har begynt å bruke overbegrep

4-5 år

- Forteller en historie med en viss sammenheng
- Forstår fargenavn
- Forstår kollektive beskjeder
- Uttaler rette konsonant sammensetninger
- Bruker språket til å uttrykke følelser og i begynnende konfliktløsninger
- Interesse for begynnende lese og lekeskriving
- Kjenner navnebildet sitt
- Mestrer å lytte til enkle bøker og historier
- Bruker setninger som viser til noe som har skjedd
- Ha et variert ordforråd
- Oppleve spenning ved høytlesning

5-6 år

- Mestre hverdagspråk med vanlig og riktig setningsstruktur
- Kan lytte til lyder og rytme i språket og er fortrolig med tallsiffer og bokstaver
- Forstår tidsbegrep
- Forstår og kan utføre kollektive beskjeder
- Bruke rimord og leker med språket
- Kan være konsentrert over tid og lytte til bøker og historier
- Kan skrive navnet sitt
- Kjenner for og etternavn til nærmeste familie
- Kan navn på dager i uka
- Kan gjenfortelle en historie
- Forstår preposisjoner

Kropp, bevegelse, mat og helse:

Dette fagområdet skal bidra til å fremme barns fysiske og psykiske helse. Barna skal få innsikt i hvordan de kan ivareta helse og sørge for god livskvalitet. De skal oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur. Barnehagen skal bidra til at barna tilegner seg grunnleggende motoriske og fysiske ferdigheter og egenskaper. Små barn lærer gjennom kroppslig aktivitet, så det er viktig å legge til rette for kroppslige erfaringer og utfordringer både inne og ute, barna skal bli kjent med sin egen kropp og grenser, samtidig som de skal utvikle en bevissthet mot andres grenser og hvordan de ser dem. Naturen og nærmiljøet er gode arenaer hvor man kan få utfolde seg og utforske egne ferdigheter.

Metoder vi bruker:

Vi går på tur minst en dag i uken i ulendt terreng i nærmiljøet. Vi lager hinderløyper med forskjellige rekvisitter både ute og inne i barnehagen. Det legges til rette for finmotoriske aktiviteter i hverdagen ved å ha tilgjengelig materialer for barna. Veiledning brukes for at barna skal bli kjent med egen kropp og egne og andres grenser. Vi har fokus på sunn og næringsrik mat og at barna får hvile etter behov.

1-2 år

- Grunnleggende ferdigheter, rulle, sitte, krype, stå og gå
- Titt tei leken
- Stable oppå hverandre
- Begynne å spise selv
- Oppleve måltidsglede
- Øver seg på renslighet
- Begynnende hopping, hinking og lek med ball
- Øve på av og påkledning

2-3 år

- Løper, klatrer opp og ned med gjentakelser
- Utforsker og eksperimenterer med bevegelser
- Øve på påkledning
- Spontan aktivitet, alltid i bevegelse
- Bli kjent med egen kropp
- Finmotorikk putte oppi – ta ut
- Introdusere barna for sykling
- Gå tur selv
- Begynnende dotrening
- Begynne å øve på å klippe

3-4 år

- Øve opp finmotorikken
- Øve på klipping, blyant grep, perle med små perler
- Mestrer hopping, hinking og lek med ball
- Grov koordinering
- Sykle på trehjuls sykkel
- Vekslende trappegang
- Bli trygg på egen kropp
- Kunne smøre skiven sin selv

4-5 år

- Lære seg gode matvaner
- Kunne klippe
- Utvikle forståelse og respekt for egen og andre kropp
- Mer kontroll på finmotorikken. Øyehånd koordinasjon
- Har innsikt i matens opprinnelse
- Vite veien fra mat til måltid
- Hopper med samlede bein, hinker og stå på et ben.
- Kan gå i trapp med en fot i hvert trinn
- Begynnende ferdighet med kast/ta imot ball
- Kunne kle på og av seg
- Begynnende læring om kroppens funksjoner

5-6 år

- Få kunnskap om menneskekroppens funksjoner (bla.a. fordøyelsen)
- Diagonal gange, mestrer å balansere på en fot eller hinke
- Høyre eller venstre hendt fast
- Kunne perle og klippe etter strek
- Hoppetau/paradis (regelleker)
- Ta imot ball
- Riktig blyantgrep
- Begynnende forståelse av førstehjelp

Kunst, kultur og kreativitet :

Fagområdet handler om at barnehagen skal gi barn inntrykk som kan komme til uttrykk gjennom estetisk utfoldelse. Vi skal legge et grunnlag for følelsen av tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid. Barn har mange «språk», og de skal få muligheten til å bruke ulike uttrykksformer. Fellesskapet er viktig her, barna skal få være sammen om å oppleve å skape kunstneriske og kulturelle uttrykk. Å gjøre noe sammen med andre, enten det gjelder kulturelle opplevelser eller skape noe felles, bidrar til samhørighet.

Metoder vi bruker:

Vi bruker sang, musikk, dans aktiv i barnehagen. Det blir lagt til rette for at barna skal få utforsket sin kreativitet og fantasi gjennom samling og kreative aktiviteter. Vi bruker lek for å fremme barns kreative tenkning. Ved bruk av ulike formingsaktiviteter og lar vi barna bli kjent med forskjellige kunst uttrykk.

Vi har forskjellige materialer i barna høyde for å stimuler ulike sanseinntrykk til barna.

1-2 år

- Utforsker maling og tegning
- Bruker store bevegelser
- Gir uttrykk med bevegelser til musikk – rytme med kroppen og gjenstander
- Bruker kroppsspråk og mimikk
- Enkle bevegelses sanger
- Bruker flere farger

2-3 år

- Øver på å male og hvordan holde en malekost
- Bruke og holde fargeblyanter
- Beveger seg etter musikk.
- Utforsker musikkinstrumenter
- Hermer etter dyr, dyrelyder, kan leke dyr
- Enkle sanger
- Opplever skaperglede

3-4 år

- Bruker limstift og sakser
- Snakker om hva de tegner/ navngitt rabbel
- Maler
- Prøver ulike maleteknikker
- Liker å synge
- Kan nevne noen instrumenter
- Bruker fantasi
- Kan enkle sanger
- Tegner hodefoting

4-5 år

- Nynner melodier og lager rytme og musikk
- Maler med flere farger uten å blande de sammen
- Prøver ulike maleteknikker
- Bruker ulike instrumenter
- Kan flere sanger
- Øver seg på å dramatisere

5-6 år

- Husker melodier, rom og sanger
- Tegner og maler mer avanserte tegninger
- Kunne bruke sine kreative sider

Natur, miljø og teknologi:

Gjennom arbeid med dette fagområdet skal barna bli kjent med og få forståelse for livet og samspillet i naturen. Vi må gi barna en forståelse av hva naturvern er og at ressursene vi har i naturen må bevares. Barna må lære om bærekraftig utvikling, og få erfaring med naturen til ulike årstider. Naturen byr på utallige muligheter for aktiviteter og opplevelser hele året, uansett vær. Barna skal få undersøke, utforske, undre seg, eksperimentere og gjøre seg erfaringer i den fysiske verdenen med bruk av teknologi og ulike redskaper.

Metodene vi bruker er:

Vi går tur i skog, mark og undrer oss sammen med barna i naturen. Vi prater om ulike værtyper og hva som kjennetegner dem. Vi har fokus på å la barna få kjennskap til ulike levende organismer, både over og under vann. Vi er opptatt av at barna skal få respekt og lære om viktigheten om å ta vare på naturen rundt oss. Ved å bruke samlinger, samtaler og konkrete så lærer vi barna om å fremme bærekraftig utvikling.

1-2 år

- Bruker sansene ute i naturen (føle, ta, se og høre)
- Erfare ulike naturmaterialer
- Små turer
- Bli kjent med forskjellige dyrelyer ute i skogen/ bondegård

2-3 år

- Kunne forskjellige dyrelyer
- Kjenne til dyra på gården
- Kunne gå litt lengre turer
- Undre seg i naturen
- Kjenne til forskjellige værtyper

3-4 år

- Undre seg over de forskjellige årstidene
- Vise interesse og respekt for dyr
- Opplever glede av å ferdes i naturen
- Lære om husdyr og skogsdyr
- Begynnende interesse for miljøvern
- Forståelse for hvordan vi kan ta vare på naturen

4-5 år

- Kjenne til livet over og under vann
- Øver på å eksperimentere med ulike naturmaterialer
- Undrer seg over dyr og planteliv
- Lære om menneskets livssyklus

5-6 år

- Ta vare på natur og miljø
- Ha kunnskap om de fire grunnelementene vann, jord, luft og ild
- Ha kjennskap til bærekraftig utvikling og hva det er

Antall, rom og form:

Gjennom lek og eksperimentering i hverdagsaktiviteter skal barnehagen legge til rette for stimulering og utforskning av barnas matematiske kompetanse. I sin jakt etter sammenhenger forsker og leker barna med tall, rom og former, også for å finne sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Ut fra barnas interesse skal barnehagen styrke barnas utforskertrang og tilrettelegge for matematisk utvikling. Barnehagen skal også sørge for at barna har tilgang til ulikt matematisk materiell som gir barna erfaringer med klassifisering, sortering, ordning og sammenligning. Det handler ofte om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.

Metoder vi bruker:

Bruke tall bevisst i hverdagen i for eksempel samlinger gjennom å ha fokus på antall barn, dato og alder. Spiller spill. Bruke leker som naturlig fremmer samtale og benevning av former og tall som sangleker og bevegelsesleker. Vi bruker ulike lekematerialer som for eksempel puslespill, duplo, lego, plusspluss og magneter. Delta i matlaging og borddekkning. Ha fokus på å se etter former, tall og symboler på turer og i uteleken.

1-2 år

- Begrep stor – liten
- Utforskning og undring
- Begynnende konstruksjonslek
- Øve på å pusle små puslespill

2-3 år

- Telleremser 1,2,3
- Begrep liten mellom stor
- Mengde 12/ forskjell på en og mange
- Sortering f.eks etter farger og størrelser
- Systematiserer lekematerialer (f.eks alle bilene etter hverandre)

3-4 år

- Begynnende logisk tenkning – enkle resonnement
- Konstruksjonslek (klosser, duplo, puter, sand)
- Utvider sorteringsbegrepet (egenskap, farge, former, størrelser)
- Forstår noen fargenavn
- Utvider størrelsesbegrepet høyde, bredde, tykkelser
- Forstår turtaking i spill, behersker spilleregler
- Forstår parkobling mellom tallord og objekt (f.eks sier en bamse og sier tallet)
- Kunne pusle enkle puslespill

4-5 år

- Utvider matematiske begrep, frem tilbake, sidelengs osv
- Telleremse opp til 20
- Forstå mengde opp til 5
- Kjenne til ulike mønstre
- Kan sette ting i system
- Begynnende forståelse for ulike former og mønstre, trekant, firkant osv
- Kan fargene
- Stiller spørsmål om hvordan ting fungerer
- Kjenner igjen bokstav og tall
- Pusler mer avanserte puslespill

5-6 år

- Telleramse opp til 30
- Mengde til 10, teller ned fra 5
- Kan begrepene firkant, trekant, sirkel
- Kan følge rekkefølge (ta tur, stille opp etter størrelse)
- Symmetri
- Kan klassifisering, ordning, sortering og sammenligne
- Kunne tenke logisk og resonnere
- Kjenne til tall og bokstaver
- Få erfaring med ulike mål, måleenheter og måleredskap (f.eks temp, lengde vekt og tid)
- Få kjennskap til sammenhengen mellom matematikken i hverdagen og faget matematikk

Etikk, religion og filosofi:

Arbeid med dette fagområdet skal bidra til at barna tilegner seg grunnleggende normer og verdier gjennom refleksjon og respekt for vårt flerkulturelle samfunn. Vi må skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre mennesker, livsverden og levesett. Samfunnsmandatet til barnehagen må være i fokus, sammen med verdigrunnlaget vårt. Barna skal få kjennskap til ulike høytider, tradisjoner og livssyn som er representert i barnegruppen, og utvikle toleranse og respekt for andre uavhengig av kultur, livssyn eller religion.

Metoder vi bruker:

Gi barna kjennskap til ulike kulturer, høytider og religioner representert i barnehagen og samfunnet gjennom å bruke samlinger og samtaler. Bruke dramatisering og hverdagsaktiviteter til å undre oss og filosofere om etiske spørsmål. Delta på kirkevandring og feire tradisjonelle kristne høytider.

1-2 år

- Kunne sende til hverandre og takke for maten
- Dele og vise omsorg
- Opplive stemning og glede ved ulike høytider

2-3 år

- Velge bordvers , kunne bordskikk
- Få veiledning i konflikt situasjoner
- Kjenne igjen enkle høytidssanger.
- Begynnende utvikling av toleranse og interesse for hverandre

3-4 år

- Begynne å se konsekvensene av sine egne handlinger
- Utvikle toleranse og interesse for hverandre
- Kunne enkle høytidssanger.
- Bli kjent med ulike høytider og tradisjoner

4-5 år

- Forstå verdien av likheter og ulikheter
- Kunne ulike høytidssanger
- Vise gjensidig respekt, lære om verdier og ulikheter

5-6 år

- Få kjennskap til ulike høytider og tradisjoner knyttet til religion
- Undring over livets mangfold, naturens liv og død
- Respekt for andres bakgrunn uansett religion og kultur

Nærmiljø og samfunn:

Barns medvirkning står sentralt i dette fagområdet. Gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet blir barna kjent med og deltakende i et demokratisk samfunn. Barna skal få erfare at de bidrar og påvirker barnehagens fellesskap gjennom sine valg og handlinger. Med nysgjerrighet og tillit skal barna få utforske og oppdage både nærmiljøet og verden. Vi må se på lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna får oppleve hva som finnes i deres nærmiljø.

Metoder vi bruker:

Vi blir kjent med nærmiljøet gjennom å bruke turområdene rundt barnehagen. Vi går til biblioteket, besøker barnas hjem og blir kjent med barnas familier. Vi bruker svømmehallen i nærområdet og går på besøk til BOAS på Austrått og synger for de eldre. Gi barna følelsen av å være en del av et fellesskap gjennom å leke på tvers av gruppene.

1-2 år

- Bli trygge på seg selv, voksne og barnehagen
- Utforske nærmiljøet

2-3 år

- Bli kjent med og få opplevelser i nærområdet til barnehagen

3-4 år

- Erfare at de er likeverdige og bidrar til fellesskapet
- Opplever at jenter og gutter er likeverdige
- Hva trenger familien min i nærmiljøet? hus, butikk, lege politi, brannbil, postkontor, kirke osv.
- Kjennskap til at det finnes ulike land

4-5 år

- Bli kjent med endringene i nærmiljøet, utbygging, veier osv
- Utvikle forståelse for ulike tradisjoner ifht. hvor vi bor
- Kjennskap til foreldrenes jobber
- Lære om FNs barnekonvensjon

5-6 år

- Få kunnskap om samene som Norges urbefolkning levemåter/klima
- Erfare at alle mennesker, uansett alder, kjønn og bidrar til barnehagens fellesskap
- Bli kjent med lokal historie og tradisjoner
- Bli kjent med ulike levesett og familieformer

Digital praksis:

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna

(Kunnskapsdepartementet s.44 2017)

Våre metoder for digital praksis:

- Fotografering
- Kopiering
- Mykid
- Utskrift
- Bruk av internett og opplæringsapp
- Utforskning

i iglemyr barnehage skal alle
stjerner få glitre
med humor og glede i bunn,
er vi de beste i grunn

